

Stručni rad

AKCIJSKI PLAN ZA POSTUPANJE S DROGAMA U SREDNJOJ ŠKOLI

Petra Pernat

Srednja zdravstvena in kozmetična šola Maribor

Sažetak

Tijekom adolescencije povećavaju se različita rizična ponašanja, kao što su početak uzimanja psihoaktivnih tvari, nezaštićeni seks, asocijalno ponašanje jer je adolescencija razdoblje razvojnih promjena, kako društvenih tako i bioloških. Na korištenje psihoaktivnih tvari od strane adolescenata utječe međudjelovanje niza različitih iskustava i čimbenika, kao što su individualne karakteristike pojedinaca, kao i obiteljsko, društveno i fizičko okruženje. U članku su prikazani uzroci i posljedice zlouporabe droga među mladima i plan postupanja zaposlenika u slučaju, da se kod učenika primjećuju znakovi konzumacije psihoaktivnih tvari.

Ključne riječi: adolescent, droga, posljedice, uzroci uzimanja.

1. Uvod

Droga je riječ, koja u današnje vrijeme za mnoge ljude, ima tjeskobnu i morbidnu konotaciju. Mnogi razmišljaju o učincima, koje droga izaziva i kakve posljedice ostavlja na čovjeka. Najosjetljivija skupina ljudi, koja je najizloženija drogama, konzumaciji i posljedicama droga, su djeca i adolescenti čija konzumacija droga ima posljedice na normalan razvoj, obrazovanje i zdravu integraciju u društvo [1]. Adolescencija je obilježena brojnim promjenama i razvojnim zadaćama, karakterizirana visokom razinom emocionalnosti, impulzivnosti i rizika, tek razvijajućim procesom samokontrole i kontrole emocija. U tom razdoblju vidljivi su i učinci ponašanja vezanih uz rizična ponašanja i postoji dovoljno razloga, da se mladi ljudi drogiraju u želji, da se osjećaju bolje, dok traže svoje mjesto ili čak iz dosade [2].

2. Uzroci zlouporabe droga

Droge imaju ugodan osjećaj u percepciji zadovoljstva, zato ih ljudi i uzimaju i upravo su zato toliko opasne. Većina korisnika, posebno mladi ljudi, počinje koristiti ili eksperimentiraju s drogama jer su sigurni, da o njima neće postati ovisni. Mnogo je razloga i čimbenika rizika, zbog kojih tinejdžeri počnu koristiti i zlouporabiti droge [2]. Jedan od preventivnih razloga je zdrav način života koji mladi vode, npr. bavljenje hobijima, sportom, kreativnim bavljenjem itd. Adolescenti koji slobodno vrijeme provode aktivno i kreativno, imaju manje šanse, da piju alkohol ili druge droge, od onih koji slobodno vrijeme provode uz TV, igrajući se s računalom, dosađujući se, lutajući ili odlazeći u kafiće. Jedan od razloga je laka i brza dostupnost različite droge [2]. Mladi počinju pušiti duhan zbog primjera roditelja ili vršnjačkog društva, pogotovo ako im pušenje u njemu daje veći ugled i status. Adolescenti razumno znaju, da je alkohol štetan, ali to ne utječe na njihove mišljenje o vlastitom pijenju. Razlozi za pijenje alkoholnih pića i korištenje drugih droga su zabava, veća hrabrost i samopouzdanje, stvaranje ugodne atmosfere, zaboravljanje problema u školi, prevladavanje tjeskobe, prilagođavanje društvu i lakše sklapanje poznanstava [4].

3. Posljedice upotrebe droga

Posljedice uporabe droga vidljive su u tjelesnom, mentalnom i socijalnom razvoju adolescenata. Općenito, postoje mnogi zdravstveni i socijalni problemi, koji dolaze sa zlouporabom droga. Ozbiljnost različitih učinaka, koje izazivaju droga, ovisi o [2]:

- individualne karakteristike: dob, spol, mentalno zdravlje, prethodna medicinska stanja;
- farmakološka svojstva droga: veličina doza, čistoća droga, način primjene droga;
- situacije: korištenje na zabavi, korištenje tijekom voziti auto;
- miješanje s drugim drogama: alkohol, kanabis;
- tolerancija: ovisnost o drogi.

Dva najkarakterističnija i najčešća znaka uzimanja raznih droga su [2]:

- promjena raspoloženja: pretjerana vedrina, euforija, naglašeno izražavanje zadovoljstva i nerealni optimizam. Ovi se znakovi obično pojavljuju kada mnoge droge počnu djelovati;
- promjena ponašanja: stanje hiperaktivnosti, glasnosti i nekritičnosti. Alkohol u početku djeluje stimulatивно na aktivnost korisnika, kanabis izaziva

beskrajne intelektualne razgovore, sedativi izazivaju pasivnost, pospanost, halucinogeni izazivaju promjene u percepciji.

Zlouporaba droga ostavlja fizičke i psihičke posljedice na pojedinca, a razdoblje adolescencije najrizičnije je za razvoj psihotičnih poremećaja zbog burnih neurobioloških promjena. Pušenje kanabisa ili sintetičkih kanabinoida može značajno povećati rizik od razvoja psihotičnih poremećaja. Konzumacija droga kod adolescenata predviđa veliki depresivni poremećaj, anksiozni poremećaj i antisocijalno ponašanje adolescenata [3].

4. Akcijski plan ponašanja zaposlenika

U školi imamo napisan plan postupanja zaposlenika u slučaju, da se kod učenika primijeti znakovi uporabe psihoaktivnih tvari.

Akcijski plan:

1. Kada stručni djelatnik kod učenika primijeti znakove alkoholiziranosti ili konzumiranja drugih psihoaktivnih tvari, dovodi učenika u školsku savjetovalište.
2. Stručni djelatnik pozove roditelje učenika izravno iz ureda savjetodavne službe, govori im, da je primijetio sljedeće znakove - npr. miris alkohola, problemi s govorom, crvene oči, učenik spava tijekom nastave i čudno se ponaša i da trebaju doći u školu.
Kada roditelj dođe po učenika, savjetujemo mu, da učenika izravno testira na alkohol i druge droge (test se može kupiti u ljekarni ili otići u Dom zdravlja na testiranje).
3. Stručni djelatnik i savjetodavna djelatnica sastavljaju zapisnik o događaju i o događaju obavještavaju razrednika i predaju mu ga.
4. Razrednik poziva roditelje i učenika na razgovor u vezi izricanja odgojne mjere (uvjetno isključenje).
5. Na razgovoru s učenikom i roditeljem:
 - obavijestimo ih sa izrečenu odgojnu mjeru uvjetnog isključenja (u slučaju da učenik ili roditelji negiraju konzumaciju psihoaktivnih tvari, dužni su priložiti dokaz – rezultat testa, iz kojeg je vidljivo, kada je test položen);
 - upućujemo ih u Centar za prevenciju ovisnosti o drogama ili nazovemo tijekom sastanka i dogovorimo prvi termin za razgovor (iz Centra za prevenciju ovisnosti o drogama putem telefona obavještavaju školu, da li je učenik došao na termin s roditeljima);
 - tijekom razgovora dogovaramo se za uključivanje učenika u savjetovalište (roditelji odmah potpisuju suglasnost, učenik dobiva termin);Savjetodavna djelatnica i razrednik prate učenika: kako mu je u školi i jesu li bili na dogovorenom terminu u Centru za prevenciju ovisnosti o drogama. Nakon tri tjedna savjetodavna djelatnica i razrednik ocjenjuju uspjeh učenika i u slučaju daljnjih problema (ocjene, izostanci, sumnja na daljnje uzimanje psihoaktivnih tvari) pozivaju roditelje i učenika na razgovor sa ravnateljico.

5. Zaključak

Škola je važna kao društveno i obrazovno okruženje, koje utječe na karijeru, na zdravlje i dobrobit mlade osobe. Povezanost škole s obitelji, vršnjacima i zajednicom, kao i pozitivna socijalizacijska iskustva, djeluju kao zaštitni faktor protiv uporabe psihoaktivnih tvari. Na temelju napisane sheme više puta smo djelovali u školi, a iz iskustva možemo reći da smo već pomogli mnogim učenicima na način, da su prestali s eksperimentiranjem s nedozvoljenim supstancama i da su uspješno završili školovanje. Roditelji su pozitivno prihvatili način postupanja i

bili su zahvalni što smo i njima pomogli u ovakvim situacijama, jer ni sami nemaju znanja kako pomoći mladoj osobi u takvim slučajevima.

6. Literatura

[1] Kanduč, Z. (2006). Droge in zasvojenosti: opora ali ovira delovanje postmoderne družbe. Dostupno na:

https://www.policija.si/images/stories/Publikacije/RKK/PDF/2006/02/RKK2006-02_ZoranKanduc_DrogeInZasvojenosti.pdf. (12.12.2022)

[2] Kastelic, A. in Mikulan, M. (2004). Mladostnik in droga: Priročnik za starše in učitelje. Ljubljana.

[3] Kumperščak, H.G. (2015). Psihotične motnje v adolescenci in njihova povezava z uživanjem prepovedanih drog. Dostupno na:

<https://www.sfd.si/vestnik/farmaceutski-vestnik-stevilka-2-2015/>. (12.12.2022)

[4] Ramovš, J. in Ramovš K. (2010). Preprečevanje omamljanja in zasvojenosti.

Priročnik za učitelje in vzgojitelje. Ljubljana. Dostupno na: http://www.inst-antonatrstenjaka.si/repository/datoteke/projekti/lepo_je_zivet/ucitelji-prirocnik.pdf. (12.12.2022)